

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

י"ב תמוז, ה'תשל"ג

חלק א – יוצא-לאור לש"פ קרח, ה' תמוז, ה'תש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' דוד בן רחל לאה

לרגל יום הולדתו החמישים – ראש חודש תמוז, ה'תש"פ

לאריכות ימים ושנים טובות

מתוך אושר, שמחה והרחבה בגו"ר

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בעבודתו הקי'

ויצליח בכל אשר יפנה באופן דלמעלה מדרך הטבע

נדפס ע"י ידידיו ומוקיריו

שלוחי כ"ק אדמו"ר במדינות חבר העמים

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

הגיע מבית הכורך

תורת מנחם

ספר המאמרים תשל"ב

בספר זה, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

מאמרים אלו נלקטו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיחיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

הספר נשלח לבתי המנויים

*

ניתן להשיג בחנות קה"ת בארה"ב ובאה"ק

ובחנויות הספרים המובחרות

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ קרח, ה' תמוז הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות י"ב תמוז ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה (המשך ההתוועדות י"ל אי"ה בשבועות הבאים).

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גוי", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ההילולא ג' תמוז, ה'תש"פ,
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ויהי רצון שרבות בשנים ירבה חילו לאורייתא ביחד עם פעולותיו בהקו דגמ"ח (שהוא ג"כ לעשירים) עזרה לרבנים וכו', ובטוחני ע"פ הרשום בזכרוני בעת פגישתנו במדינתנו לפני, שהנ"ל הוא בספ"י וגדול המפיסו וכו', וביחוד ע"פ המבואר בתורת החסידות מתחיל מהבעש"ט ותלמידיו ולכל לראש רבנו הזקן, — אשר השנה שנת המאה וחמשים שנה להסתלקות הילולא שלו — איך דאהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, חד הוא.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. לחביבותא דמילתא מועתק בכאן איזה הערות בחפזה כפי רשיון

הזמן.

פעולותיו .. עזרה לרבנים וכו': הנמען שימש, בין יתר תפקידיו, כמנהל "ועד העזרה — התאחדות הרבנים פליטי רוסיא ושאר ארצות". וראה גם אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ח אגרת ב'תרלד (ע' רעח ואילך). ח"ט אגרת גיב (ע' רלד).

דגמ"ח .. ג"כ לעשירים: סוכה מט, ב.

בעת פגישתנו במדינתנו לפני: ראה ספר התולדות אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' 67; ושם — מרשימת הנמען ע"ד ועידת הרבנים הוואלינית בקאָראָסטען*, אותו יום ואירגן — ש"בשנה זו, היינו בקיץ תרפ"ו, עלה בידינו להשיג רשיון הממשלה לעשות אסיפת הרבנים בקורוסטין .. ואחרי שנקבע זמן האסיפה בחדש מרחשון שנת תרפ"ז, הוחלט אצלנו, חברי הועד לארגון האסיפה, לשאול בעצת אדמו"ר על סדר האסיפה, ולמטרה זו נסעתי ללנינגרד. אדמו"ר זצ"ל קבל אותי באהבה וחיבה והתענין מאד. באתי אליו ביום אחד לעת ערב, ואחרי תפלת ערבית קבל אותי אדמו"ר, וזכיתי לשבת אתו במחיצתו שעה וחצי, והמשך האסיפה הוקבעה למחר בשעה 12, ובאסיפה זו השני' הזמין אדמו"ר גם את הרב לזרוב (רב מלנינגרד) .. ואת המיועד להיות חתנו, כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהי' אז בביתו. האסיפה נמשכה בלי הפסק שלש וחצי שעה. באסיפה זו נקבע סדר היום של האסיפה בקורוסטין, וברך אותנו בהצלחה כו" (וראה גם "שלשלת היחס וראשי פריקים מתולדות בית רבינו" — "היום יום" בתחלתו — שנת תרפ"ז).

בספר פנים יפות.

וגדול המפיסו וכו': ראה ב"ב ט, ב.

דאהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, חד הוא: ראה ספר הערכים-חב"ד כרך א ערך אהבת ישראל ס"ו (ע' תרכז ואילך). וש"נ. וראה גם אג"ק חכ"ט אגרת יא"רו, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא"תמב. ועוד.

מועתק בכאן איזה הערות: לא הגיעו לידינו.

(* ראה בארוכה ספר התולדות שם (ע' 59 ואילך). תולדות חב"ד ברוסיא הסובייטית פ"כ (ע' פז ואילך). אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א אגרות דש"ש; שם (ס"ע תקמג ואילך; ס"ע תרכז ואילך), ובהנסמן שם.

בס"ד. שיחת יום ה' כ' בלק, י"ב תמוז, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

א. דובר כמ"פ שכל ענין קשור עם תורה, שנקראת בשני שמות:

"תורת חיים" ו"תורת אמת".

"תורת חיים" פירושה תורה והוראה¹ בנוגע לחיי היום-יום — לא

רק בנוגע לימים (ומאורעות) מיוחדים, אלא כמו ענין החיים עצמו, שמתחיל מרגע לידת האדם, ונמשך ללא הפסק בכל משך מאה ועשרים שנה שנותן הקב"ה לאדם לחיות בהם עלי אדמות, ובאותו אופן היא גם "תורת חיים", הוראה וחיות ("לעבן") בחיים ("אין דעם לעבן"), שעי"ז יהי' ענין החיים באופן הראוי לשמו — חיי אדם,

ובזה גופא — כמ"ש השל"ה² בפירושו השם שנקרא בלשון-

הקודש: "אדם", ע"ש "אדמה לעליון", היינו, שאופן ותכלית החיים שלו הוא להיות דומה להקב"ה ("עליון"), "ולדבקה בו"³, ע"י "והלכת בדרכיו"⁴, להתנהג בדרך החיים כפי שהורנו הקב"ה.

והחידוש בזה — שעושה זאת בתור אדם שנברא "עפר מן

האדמה"⁵, שזהו הפירוש הראשון בשם "אדם", ע"ש האדמה⁶, והיינו, שאף ש"אדמה" ("עפר מן האדמה") אינה מסוג הצומח או החי, אלא מסוג הדומם, הכי תחתון, הרי הוא עושה מזה ענין שהוא התכלית הכי נעלית — "אדמה לעליון".

וענין זה יכול וצריך להיות ע"י ההליכה בדרך שמורה תורת חיים

— שהרי לא יתכן שהקב"ה שהוא יוצר האדם, יברא אותו ויניח אותו לתעות ולמשש באפילה ("טאָפן אַ וואַנט"), אלא ברור הדבר, שמצד טובו — להיותו עצם הטוב, ו"מטבע הטוב להטיב"⁷ — נתן לו מיד הוראה בנוגע לכל מאורע, ולכל יום ורגע במשך חייו, שיוכל לראות את דרכו בחיים, ע"י ההוראות של "תורה אור"⁸.

וביחד עם זה שהתורה היא "תורת חיים", שפועלת שחיי האדם

יהיו ראויים לשמם — הרי היא נקראת גם "תורת אמת":

(1) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ	(5) בראשית ב, ז.
בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.	(6) ראה ב"ר פי"ז, ד.
(2) ג, א. כ, ב. רסת, ב. שא, ב.	(7) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 334 בהערה
(3) עקב יא, כב.	(ד"ה מספרי הח"ן). וש"נ.
(4) תבוא כה, ט.	(8) משלי ו, כג.

אין זה (כפי שיכולים לחשוב) רק דמיון ואשלי ("איינגערעדט") כדי שירגישו יותר נוח, וכדי שלא יהיו קשיים כו', אף שהאמת אינה כן, אלא זוהי הליכה בדרך שהיא האמת לאמיתתה.

והענין בזה — כדאיתא בירושלמי שתיבת "אמת" מורכבת מכל כ"ב אותיות האל"ף-בי"ת,

— והרי ע"י אותיות האל"ף-בי"ת שבלשון-הקודש נברא כל העולם וכל מה שנמצא בו, ובלשון החסידות: כל סדר ההשתלשלות עם כל העולמות הרוחניים כו', כתורת הבעש"ט¹⁰ ש"שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" מהוה ומחי ומקיים כל דבר שנמצא בעולם —

החל מהאות הראשונה, אות אל"ף (אמת), ועד לאות האחרונה, אות תי"ו (אמת), וביניהם נקבעה גם אות מ"ם (אמת), שהיא אמצע כל האותיות (כשמוסיפים למנין גם את האותיות כפולות¹¹),

כך, שתיבת "אמת" עצמה מורה שבשם זה נקרא רק דבר שאינו משתנה, אלא הוא באותו אופן מתחילת הענין, אמצעיתו ועד שבאים לסופו, ובלשון החסידות¹², שאמת הו"ע ש"מבריא מן הקצה אל הקצה" ללא שינויים.

ובאופן כזה היא ההוראה של תורת אמת — שזוהי האמת לאמיתתה, שניכרת בכל ענין ומנהיגה אותו מן הקצה אל הקצה.

ב. ומזה מובן גם בנוגע למנהגי ישראל, ש"מנהג ישראל תורה היא"¹³ — שאפילו ענין שנקבע לכתחילה בתור מנהג, הנה לאחרי שנתקבל אצל רבים מישראל, שעושים זאת מתוך התעוררות, הרי זה גופא הוכחה וראי' שזהו האמת.

אך מיד מתעוררת שאלה בנוגע למנהג הקשור עם זכרון על ענין שאירע לפני שנים רבות, כבהתועדות זו, שקשורה עם ענין של שמחה על גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת תרפ"ז:

מדובר אודות מאורע שאירע לפני עשרות שנים, ומאז עברו כו"כ שנים, שכל שנה יש בה תוכן כו'. ובפרט בדורנו זה, שתוכנה של כל שנה גדול יותר מאשר בדורות שלפנ"ז, שכן, השינויים שאירעו במשך השנים

(9) סנהדרין פ"א פ"א. דבר פ"א, יו"ד. (13) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. (10) תניא שעהיחיה"א פ"א. (11) חידושי הרש"ש לדבר"ר שם. (12) ראה תניא ספי"ג. אגה"ק ס"ו. ובכ"מ. אר"ח סוסק"פ. סתל"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.

והנה ידוע אשר התקשרות ברב[ות]נו הק' הוא ע"י לימוד תורתם והליכה באורחותם אשר הורנו. והתקשרות זו היא צנור וכלי להמשיך ולקבל ברכותיהם. ובודאי עכ"פ מכאן ולהבא ישמור שלשת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע והם א) אמירת שיעור תהלים — כפי שנחלק התהלים לימי החדש — אחר תפלת שחרית בכל יום. ב) לימוד פרשה חומש עם פירוש רש"י מהסדרה של השבוע — ביום א' מהתחלת הסדרה עד פרשת שני, ביום שני מפרשת שני עד שלישי וכו' — ג) שיעור לימוד תניא בכל יום, כפי שנחלק התניא לימות השנה. ונוסף על זה יקבע ג"כ שיעור לימוד בתורת החסידות, עכ"פ שלא יעברו שלשה ימים בלא לימוד זה. והשי"ת יצליחו. ובפרט שגם אביו הוא מאנ"ש, וידוע דבר משנה, האב זוכה לבן כו' ובחכמה (היא הסברה הישרה: רע"ב).

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ג

בי"ה, כח' מ"ח תשכ"ד
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ
רב פעלים ובעל מרץ הר"ש שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתב כת"ר ולאחרי זה ספרו מדרשי הזהר לקט שמואל בג' כרכים מהדו"ת.

ב

התקשרות .. לימוד תורתם כו': ראה "היום יום" ט אדר שני. כד סיון. אג"ק ח"ג אגרת תקס"א. תרי"ד. ועוד. שלא יעברו שלשה ימים כו': ע"פ ב"ק פב, א. וראה גם אג"ק ח"ב אגרת ד'קצד. ובכ"מ. דבר משנה, האב זוכה לבן כו' ובחכמה: עדיות פ"ב מ"ט.

ג

הר"ש: ה"ר שמואל קיפניס, ירושת"ו. אגרת נוספת אליו — אג"ק חכ"ז אגרת י"קמ. ספרו מדרשי הזהר לקט שמואל בג' כרכים מהדו"ת: ירושלים, תשכ"ג. — וראה גם לעיל (במילואים) אגרת ט' שבט תשי"ז (נדפסה בקונטרס לש"פ ויגש תשע"ה), ובהנסמן בהערות שם.

הוספה

⚡

בי"ה. ג' סיון תשי"ד

ברוקלין

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו ... ויה"ר שמכאן ולהבא יהי בהצלחה מרובה ויוסיף על עסקנותו ויראה אותה כמו שהיא היינו שזהו זכות שזיכהו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע להשתתף בעבודתו בשדה חינוך הכשר ובמילא זהו ג"כ הצנור והכלים להמשכת המצטרך לו ולב"ב שיחיו הן בגשמיות והן ברוחניות, וכשרואים את הענין לאמיתתו הרי אין מקום לפשט מוטעה שעושה הוא טובה לכ"ק מו"ח אדמו"ר ובמילא איז מען פאָר עם קיינמאָל ניט יוצא כו' וד"ל. וכשיסיח דעתו מענינים בלתי צודקים הרי בד"מ עובדים במרץ גדול יותר ומביטים על כל הענין בעין יפה שאז הרי גם ע"פ טבע מתוספת הצלחה בהפעולות והשייית יצליחו.

ברכה בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ב

בי"ה. כ"ו מ"ח תשט"ו

ברוקלין

שלום וברכה!

בשעתו נמסר לי פתקא בקשת ברכה בעדו ע"י הרה"ח אי"א נו"י עוסק בצ"צ מוה"ר ... וכבקשתו הזכרתיו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"יע להמצטרך לו וככתוב בפתקא זו.

א

לפשט מוטעה שעושה הוא טובה כו': ראה גם אנ"ק ח"ז אגרת ב'קנד*. ח"א אגרת ג'תקנד. ח"ב אגרת ד'קעה. ח"ג אגרת ד'תרצא. ובכ"מ. בד"מ: = בדרך ממילא.

האחרונות מאז שהיתה הגאולה בפעם הראשונה, הם שינויים כאלו שבזמנים נורמליים אמורים להתרחש במשך כמה דורות.

ואעפ"כ, מקווים ותובעים מאלו שהתאספו להתוועדות, שתהי' אצלם שמחה אמיתית; וכמו בכל הענינים הקשורים עם קדושה — הרי זה צריך להיות (לא באופן ד"מורידין", שמחה קטנה יותר ממה שהיתה אז, אלא אדרבה) באופן ד"מעלין בקודש"¹⁴, שמחה גדולה וחזקה יותר. ולכאורה: איך אפשר לדרוש מאדם, אפילו מיהודי, שתהי' אצלו השמחה בכל התוקף והחיות כפי שהיתה בפעם הראשונה, בשנת תרפ"ז?!

ג. ומבואר בזה בדברי בעל השמחה, כ"ק מו"ח אדמו"ר, בשם אביו¹⁵, שבשעה שמספרים סיפור, צריך לא רק לדבר, אלא גם לחזור ולחיות זאת. וכשמספרים ענין מתוך שימת-לב והתבוננות בתוכנו — אזי יש בכח לעמוד באותו מעמד ומצב ו"רעש" ("שטורעם") כפי שהי' בעבר, ואדרבה, באופן של הוספה, ובמילא מובן, שזוהי אצלו חוי' ("איבערלעבונג") אמיתית, שמביאה אותו לידי החלטה אמיתית.

וע"ד שמצינו בזכרון הגאולה הכללית של בניי בפעם הראשונה, "זכר ליציאת מצרים", שמיד בהתחלת חג הפסח, בעריכת ה"סדר", "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"¹⁶, והיינו, שבחמשה עשר בניסן תשל"ג (וכן בשנים שלפנ"ז) הרי הוא יחד עם בני ביתו יוצאים ממצרים!

ומסבירים לו, שאין זה ענין של תעמולה בלבד, אלא כן הוא האמת — כיון ש"אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים"¹⁶, כך, שעכשיו ישנה הפעולה שמוציאה אותנו "משעבוד לגאולה".

ועד"ז נעשה אח"כ בכל שאר עניני תושב"כ ותושבע"פ, ועד לענינים של מנהגי ישראל ("תורה היא") שקשורים עם זכרון — שבכחו של אדם להתבונן בענין שאירע כמה שנים לפני"ז, ולחזור ולחיות זאת במלוא התוקף והחיות.

וכמובא שם¹⁷ הסיפור שאירע אצל הרה"צ ר' לוי יצחק מבאָרדיטשוב — שבא בהמשך ובביאור לענינים בחיי בניי הקשורים עם זכרון —

בתחלתה (תו"מ חס"ד ע' 387). וש"ג.

(16) נוסח הגש"פ.

(17) לקו"ד שם קסד, א ואילך.

(14) ברכות כח, א. וש"ג.

(15) ראה לקו"ד ח"א קנו, א ואילך. וראה

גם שיחת יום ה' פי בלק, י"ב תמוז דאשתקד

אודות יהודי ששירת פעם בצבאו של הקיסר, שביקשו ממנו לאחרי עשרות שנים לספר חוויותיו, והתחיל לספר איך היו צריכים להתכונן לעמוד בפני הקיסר שיבוא לסקור את אנשי הצבא, וסיפר זאת מתוך חיות כו', עד כדי כך, שהתעלף מרוב אימה מפני הקיסר!

וכאשר יהודי מעמיד וקובע לעצמו תכלית, להזכר על ענין מסויים באופן שחוזר ונעשה עוד הפעם, כהלשון הידוע: "הימים האלה נזכרים ונעשים"¹⁸ — הרי מובן שיש לו גם החיות לקבל את כל ההחלטות הראויות.

ד. ועיקר הנקודה בנוגע לעניננו:

ענין המאסר הי' מצד הרדיפות על דת ישראל בכלל, ובמיוחד בנוגע לחינוך ילדי ישראל שמחנכים אותם ברוח התורה והמצוה. ומזה מובן בנוגע לביטול המאסר והגאולה — שזוהי גאולה בנוגע לענינים שרצו להפריע לו מהם, וכשיוצא באופן ש"דידן נצח"¹⁹, הרי אדרבה כו', שמוסיף בהם ביתר שאת וביתר עוז.

ולכן, יש לקבל החלטות — במלוא ה"רעש" ("שטורעם") והחיות — בכל השייך ללימוד התורה וקיום המצוות בכלל, ובענין "ושננתם לבניך"²⁰, ובמובן הרחב — חינוך בני ובנות ישראל בדרך התורה והמצוה, תורת חיים ותורת אמת.

ובשעה שמקבלים החלטה זו "ברוב עם"²¹, אשר, אפילו במעמד עשרה מישראל "שכינתא שריא"²², ועאכו"כ במעמד כו"כ עשירות בישראל, במקום זה, בבת אחת עם מקומות נוספים, שהרי מקום גשמי אינו מפסיק בנוגע לענינים רוחניים — הרי זו החלטה שמקבלים עלי' סיוע גדול מלמעלה, שיוכלו לילך "מחיל אל חיל"²³ בכל עניני תורה ומצוות בנוגע לעצמו, בנוגע לבני-ביתו ובנוגע לכל הסביבה, ועד — בנוגע לכל העולם כולו,

ובמיוחד — בכל הענינים הקשורים עם חינוך, החל מגיל הקטנות ועד מאה ועשרים שנה, שהרי במשך כל השנים צריך ללמוד ולהוסיף בידיעות ובשלימות, מיום ליום.

ולעשות כל ענינים אלו באופן דהולך דהולך ומוסיף ואור, ומתוך שמחה

ח. ובזכרון זה יש נקודה נוספת:

בפעם הראשונה הי' מעמד ומצב ש"כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד" (כהלשון הידוע⁴² בנוגע ל"אחד הי' אברהם"⁴³), היינו, שכל המלוכה (עם כל ה"מכשירים" שלה) היתה מצד אחד, ובעל הגאולה לבדו יצא בריש גלי להבטיח את החינוך של "עוללים ויונקים", ועאכו"כ אלו שהגיעו לחינוך, שיהי' חינוך באופן של "יסדת עוז", "אין עוז אלא תורה".

ומבלי הבט על כך שבדרך הטבע לא היתה תקוה שהדבר יצליח — ראו בפועל שהי' נצחון, ועד לאופן ש"הפה שאסר הוא הפה שהתיר"⁴⁴, שהתירו לו לחזור למקומו, אע"פ שלכתחילה היו שם כל הגזירות ופסקי-דינים וכו' (כידוע פרטי המאסר והגאולה שכבר נדפסו)⁴⁵.

ועד שכתוצאה מהמאסר נעשה "יתרון האור מן החושך"⁴⁶, וניתוסף מנהג חדש בישראל — שיהודים מתאספים יחד בימי י"ב-י"ג תמוז ומקבלים החלטות, ומוסיפים כח ועוז ב"יסדת עוז", בלימוד התורה וקיום המצוות בכלל, ובפרט בעניני חינוך, החל מחינוך של "עוללים ויונקים".

ואם כך אירע בפעם הראשונה, כשהי' צורך לבקוע דרך והנהגה חדשה של מסירות-נפש בנוגע לחינוך של "עוללים ויונקים" — הרי זה נותן את הוודאות, שעכשיו, כשישנה כבר דרך סלולה ע"י ראש ונשיא ישראל בדורו ובדורנו זה, כ"ק מו"ח אדמו"ר, נקל הרבה יותר לפעול זאת בפועל — מבלי להתחשב בכל המניעות והעיכובים שיכולים להיות [שע"פ רוב הם רק בעולם הדמיון, או עכ"פ בהגזמה יתירה, ולא כפי שנראים בכל תקופם], ואדרבה, "כיתרון האור מן החושך" — להעמיד ילדי ישראל, בנים ובנות, ש"כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'"⁴⁷, שהולכים בדרך התורה והמצוה.

ובקרוב ממש יוכל כל אחד לומר: "ראו גידולים שגידלתי" — מחנה של ילדי ישראל שנמצאים תחת השפעתו, באופן ישר או בעקיפין, שהעמידו אותם בדרך המלך, מלכו של עולם, שמנהיג ומוציא אותם מהגלות והולך יחד עמהם לקבל פני משיח צדקנו, ובקרוב ממש.

* * *

(45) ראה גם שיחת ש"פ חו"ב, י"ב תמוז דאשתקד ס"ז (תו"מ חס"ט ע'...). וש"נ.
(46) קהלת ב, יג.
(47) ישע"י סא, ט.

(42) ב"ר ספמ"ב.
(43) יחזקאל לג, כד.
(44) ל' חז"ל — כתובות טז, רע"א (במשנה).

(18) אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
(19) ויק"ר פכ"ד, ג.
(20) ואתחנן ו, ז.
(21) משלי יד, כח.
(22) סנהדרין לט, א.
(23) תהלים פד, ח.

להבטיח את הענין ד"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", שהרי זו היתה הנקודה העיקרית של המאמר, בידעו מה תהי' מסקנתם של אלו שבידם היתה הממשלה בעיר שבה נאמר המאמר, וכפי שאכן הי' בפועל, שבכתב האשמה נזכרו גם הענינים שאמר במאמר הנ"ל.

ומזה באה גם ההוראה — באופן שחוסכים את החיפוש למצוא מהו הענין העיקרי שצריך להסיק מההתוועדות הקשורה עם י"ב-י"ג תמוז:

יודעים אמנם שצריך לקבל החלטות טובות בנוגע לתורה ומצוותי, אבל כיון ש"ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים"⁴⁰, נשאלת השאלה: איזה חלק וענין עליו למצוא בתור עיקר והתחלה? — ובכן, בעל השמחה והגאולה אמר בעצמו ברבים, שזהו הענין ד"מפי עוללים ויונקים", להבטיח שיהי' אצלם הענין ד"יסדת עוז", "אין עוז אלא תורה".

ולהעיר שיש כאן פלא גדול — שהענין ד"יסדת עוז" יכול וצריך להיות לא רק "מפי עוללים", אלא גם "יונקים", שע"ד הרגילי⁴¹ הרי זה עד כ"ד חודש!

כלומר, שבנוגע להכנה והחינוך של ילד יהודי — אין להמתין עד שיהי' בר-מצוה, או עד שיגיע לחינוך, אלא עוד בהיותו "עולל", ועוד לפני"ז, בהיותו "יונק", כבר אז צריכים להקבע ה"יסודות" ("יסדת") כדי שלאח"ז יהי' אצלו ענין ה"עוז" — "אין עוז אלא תורה".

ואין זה ענין של הידור במצוה, ולא ענין שעושים אותו בין כל שאר הענינים; בזה תלוי הענין ד"להשביח אויב ומתנקם".

וכיון שענין זה נאמר ע"י בעל השמחה והגאולה עוד לפני המאסר, ואח"כ צוה להדפיס ולהפיץ זאת בישראל בכל מקום — הרי מובן שזוהי הוראה בשעתה וגם לאחרי זה על כל הדורות, ש"צו השעה" עכשיו [ובמיוחד בשעה שזוכרים ורוצים לקבל החלטות בקשר לימי גאולה אלון] הוא, להבטיח לא רק את החינוך לאחרי בר-מצוה, או משהגיע לחינוך, אלא מיד כשישנו "עולל", ועוד לפני"ז, בהיותו "יונק", צריך להניח כבר את היסודות ("יסדת") שלאח"ז יהי' אצלו ענין ה"עוז" — לימוד התורה וקיום המצוות.

וזה נעשה ענין עיקרי בכלל, ובפרט בהתוועדות שבה מקבלים החלטות הקשורות עם י"ב-י"ג תמוז.

(41) ראה רמב"ם הל' אישות פכ"א הי"ג. טושו"ע אה"ע רספ"ב. פרש"י וירא כא, ח.

(40) איוב יא, ט.

וטוב לבב, שאז — "שמחה פורץ גדר"²⁴, כולל גם פריצת מדידות והגבלות שבעצמו מצד היותו בשר ודם, ועאכו"כ פריצת מדידות והגבלות שנעשים מצד הסביבה,

ועד לפריצת וביטול כל המדידות וההגבלות של הגלות, ע"י משיח צדקנו — שהוא מבני בניו של פרץ, שלכן נאמר עליו "יעלה הפורץ לפנינו"²⁵ — יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה, ובקרוב ממש.

* * *

ה. בכל מאורע שקורה בחיים, הנה להיותו חלק מכללות ענין החיים, הרי זה כולל כו"כ פרטים, ולכן יש צורך בהתבוננות לברר ולמצוא מהו העיקר בפרטים אלו, שרק לאחריו באים שאר הענינים, בתור ענין שני ושלישי וכו'.

ועד"ז בנוגע למאורע זה — השמחה הקשורה עם הגאולה די"ב תמוז — שהיו אז כו"כ פרטים שגרמו למאסר, שבה קשורה גם שמחת הגאולה, שהרי הגאולה מהמאסר היא לא רק גאולת האדם, אלא גם גאולה מהסיבות שבגללם אסרוהו במאסר (כנ"ל ס"), כך, שיש להתבונן ולמצוא איזה פרט הוא העיקר, ואילו שאר הפרטים הם גם חשובים אבל הם באים בתור שניים ושלישיים.

ויש בזה נפק"מ למעשה בפועל — כדי לדעת באיזה ענין צריך להיות עיקר המאמץ, ועיקר התוקף והחיות בהחלטות הקשורות עם שמחת הגאולה; במה צריך להיות מונחים בעיקר (ורק לאח"ז באים שאר הענינים).

ומובן גם שכל אחד יכול להתבונן בזה ולנסות לחפש, אבל, מי שיכול לדעת את האמת בזה לתכליתו — הרי זה אותו יהודי שאצלו הי' המאסר ואצלו היתה הגאולה, שזהו בעל השמחה והגאולה. ולכן, במקום לנסות לחפש לבד — בין כל עניני תורה ומצוותי, שיש בהם תרי"ג מצוות ושבע מצוות דרבנן, ועד ל"עלמות אין מספר" (אלו מימרות האמוראים)²⁶ — במה צריכה להיות עיקר ההחלטה, שבה צריכה

(24) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. (26) שה"ש ו, ח (ובשהש"ר עה"פ. וראה תו"א שמות מט, ב. לקו"ת שה"ש לח, ב. מ, ועוד.

(25) ע"פ מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד (א). ובפרש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג.

להתחיל עיקר ההשתדלות, הנה לכל לראש הדרך היא לנסות למצוא אם בעל השמחה והגאולה הורה בעצמו מהו העיקר.

ו. ובכן, מצינו זאת בא' ממאמרו — שכתוצאה מאמירת מאמר זה התחילה בדרך הטבע (כפי שאמרו זאת בפירושו) אריגת והכנת כתב האשמה, שלאחריו הי' המאסר (כמדובר בארוכה בהתוועדות שלפנ"ז²⁷):

ידוע סיפור המאסר (כפי שכבר נדפס בארוכה²⁸), שבפורים-קטן שלפני המאסר, פורים-קטן תרפ"ז, נסע בעל השמחה וגאולה לעיר הבירה מוסקבא — ששם הי' המרכז של כל ההתנגדות ללימוד התורה וקיום המצוות לכל פרטיהם — ושם אמר מאמר בבית-הכנסת, למרות שהזהירוהו לכתחילה שידע שבמעמד זה יהיו נוכחים כמה מרגלים שימסרו (במקומות שמתעניינים בזה...) את תוכן הדברים שעורר ועודד את הנאספים בבית-הכנסת, בידעם שברור הדבר שענין שנאמר בבית-הכנסת במוסקבא יגיע מיד לכל בני"ש שנמצאים במדינה ההיא, שיפיקו מהם את הלימוד למעשה, מה הם צריכים לעשות, ובאיזה אופן עליהם לעשות זאת.

וכמדובר לעיל בארוכה אודות נקודת המאמר (כפי שכבר נדפס²⁹) — ש"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז להשבית אויב ומתנקם"³⁰.

ומדייק בזה, ד"לכאורה ללחום עם אויב .. (ו)מתנקם צריכים בעלי כח וגבורה כו" — אנשי צבא, שענין זה מתחיל מגיל עשרים, כמ"ש בתושב"ם³¹ "מבן עשרים שנה .. יוצא צבא בישראל". ואילו בפסוק זה נאמר שהדרך היחידה "להשבית אויב ומתנקם" היא — "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז", ובלשון המבואר בתושב"ע³²: "אין עוז אלא תורה, שנאמר³³ (בנוגע למ"ת³⁴) ה' עוז לעמו יתן", שהפירוש הפשוט בזה [שזה גופא מורה על שייכותו לכל אחד מישראל, כיון שלכל יהודי ניתנה התורה, עכ"פ חלק הפשט, גם אם חלק הסוד והרמז והדרוש אינו שייך לכל אחד] — שהדיבור והלימוד של "עוללים ויונקים" יפעל "להשבית אויב ומתנקם".

ועל זה בנוי כל המאמר — בהוספת פסוקים מהמגילה, שהרי

27 שיחת ש"פ קרח, אדר"ח תמוז בתחלתה (לעיל ע' ...).
28 ראה סה"ש תרפ"ז ע' 155 ואילך.
29 סה"מ תשי"א ע' 180 ואילך. ולאח"ז בסה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך.
30 תהלים ת, ג.
31 במדבר א, ג. ועוד.
32 מדרש תהלים עה"פ. ועוד.
33 תהלים כט, יא.
34 ראה זבחים קטז, רע"א. יל"ש יתרו רמז רסח. רפו.

אמירת המאמר היתה בפורים-קטן — שצריך לעשות זאת מתוך מס"נ, ולא להתפעל מפני איזה גזירה שתהי'.

ולא הי' צורך לפרש מהי הגזירה שאודותה מדובר במגילה:

היתה זו גזירה של מלך שהי' "מולך בכיפה"³⁵, כך, שלא הי' צריך להתחשב בשום דבר. ואעפ"כ, מסרו בני"ש את נפשם על ההנהגה באופן ש"ישנו עם אחד .. (ש)דתיים שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים"³⁶, כפי ש"גילה" המן.

ובשעה שאסתר המלכה רצתה לבטל גזירת המן — לא אמרה שדברי המן ("ישנו עם אחד וגו'") אינם אמת³⁷; היא טענה טענות אחרות, אבל לא הפריכה את דברי המן שתיאר את בני"ש בתור "עם אחד", שבכל אופן, בכל זמן ובכל מקום, הרי הוא אותו עם, בכל הזמנים ובכל הדורות, — לא רק כהפירוש הפשוט, שבאותו זמן הם עם אחד לעצמו, כמ"ש בפרשת השבוע³⁸: "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב", אלא כהפירוש הפנימי בזה, שמאז שנעשו לעם במעמד הר סיני הרי הם "עם אחד" עד סוף כל הדורות —

ומסבירים מיד שהיותם "עם אחד" מתבטא בכך ש"דתיים שונות": לא זו בלבד שיש להם ענין אחד של אמונה או תורה, אלא גם הנהגותיהם בכל הענינים, כמו אכילה שתי' טיול (כל עשר הסוגים שנימנו בדברי הרמב"ם³⁹), שגם הם נכללים ב"דתיים" שבפסוק זה — הרי הם "שונות מכל עם", אע"פ שהם במעמד ומצב ד"מפוזר ומפורד בין העמים",

ובאופן שאם ישנם "דתי המלך" שהם בסתירה ל"דתיים", ועליהם לבחור באיזה "דת" להתנהג — אזי "את דתי המלך אינם עושים". וכאמור, שבטענותי של אסתר בדברה עם אחשוורוש, לא נגעה ב"תגלית" של המן לומר שדבריו אינם נכונים.

וגם ענין זה (הלימוד מהמגילה שלא להתפעל מפני הגזירות כו') הכניס בעל השמחה והגאולה במאמר של פורים-קטן, לאחרי האזהרה, שידע שכל מה שיאמר במאמר יועבר מיד למקום המתאים, והם יסיקו מזה את מסקנותיהם.

ז. ומזה מובן, שהנקודה העיקרית בענין המאסר והגאולה היא —

35 ראה מגילה יא, סע"א.
36 אסתר ג, ח.
37 ראה גם תר"מ חנ"ה ע' 330 ואילך.
38 בלק כג, ט.
39 ה' דעות רפ"ה.